MAKROøkonomi

Kapitel 6 - Globalisering og Konkurrenceevne

Vejledende besvarelse

Opgave 1

I vismandsrapporten fra efteråret 2007 kan man læse følgende tabel:

Tabel I.6 Lønkonkurrenceevne

	2006	2007	2008	2009	2010
	----------	----------	Pct.	----------	----------
Stigning i timelønomkostninger, indland	3,7	4,3	4,8	5,0	4,5
Stigning i timelønomkostninger, udland	2,4	2,4	2,9	2,8	2,8
heraf USA	3,8	3,3	3,6	3,6	3,6
Tyskland	0,7	1,6	2,4	2,5	2,5
Frankrig	3,1	2,9	2,8	2,7	2,7
Japan	1,4	0,4	1,7	2,2	2,5
Storbritannien	5,0	4,0	4,3	4,0	3,7
Sverige	3,0	4,1	4,4	4,0	3,5
Norge	4,1	5,5	4,8	4,3	4,2
Ændring i relativ løn	-1,3	-1,8	-2,0	-2,2	-1,7
Ændring i effektiv kronekurs	0,1	1,8	0,9	0,0	0,0
Ændring i lønkonkurrenceevne	-1,4	-3,7	-2,9	-2,2	-1,7

Anm.: Lønomkostningerne omfatter både direkte og indirekte omkostninger. De danske lønstigninger i denne tabel bygger på Dansk Arbejdsgiverforenings internationale lønstatistik og kan derfor historisk afvige fra lønstigninger anvendt andetsteds i kapitlet. Lønudviklingen angiver stigningstakten for timelønsomkostningerne i industrien.
De udenlandske timelønsomkostninger er vejet sammen med KE-vægte (dobbeltvejede eksportvægte), der afspejler landenes betydning som konkurrenter for dansk industrieksport i 2002. I tabellen er vist lønstigningstakten for de syv lande med størst vægt i det sammenvejede indeks. Ændringen i den relative løn er lig lønstigningen i udlandet minus lønstigningen i Danmark. Ændringen i lønkonkurrenceevnen er lig ændringen i den relative løn minus ændringen i den effektive kronekurs. Et negativt tal indebærer en forværring af konkurrenceevnen.

Kilde: Dansk Arbejdsgiverforening, *International lønstatistik*, Bureau of Labor Statistics, *International Comparisons of Hourly Compensation Costs for Production Workers in Manufacturing*, EcoWin, OECD, *Economic Outlook*, European Commission, *Economic Forecasts Autumn 2007*, ADAM's databank og egne skøn, bl.a. baseret på oplysninger fra AIECE-institutter.

a) Beskriv på baggrund af tabellen udviklingen (og den forventede udvikling) i Danmarks lønkonkurrenceevne i den angivne periode år og angiv hvilke faktorer, der ligger bag udviklingen.

Det ses, at lønkonkurrenceevnen blev forværret 1,4 % i 2006. Det skyldes især at de danske lønstigninger var højere end i udlandet. (Dog var lønstigningerne højere i både Storbritannien og Norge.) Kronen var nogenlunde uændret det år.

Lønkonkurrenceevnen forventes yderligere forværret (husk at rapporten er fra efteråret 2007) - med 3,7 % i 2007, 2,9 % i 2008, 2,2 % i 2009 og 1,7 % i 2010. Altså en forholdsvis

kraftig forværring af lønkonkurrenceevnen. Gennem hele perioden skyldes det, at lønstigningerne i Danmark ligger over lønstigningerne i udlandet. Desuden forventes en styrkelse af den effektive kronekurs i 2007 og 2008. DØR gætter aldrig på udviklingen i den effektive kronekurs længere frem, hvorfor der står 0 i både 2009 og 1010.

b) Hvad antager vismændene indirekte om udviklingen i produktiviteten i Danmark og i udlandet?

Når man – som vismændene - ofte måler konkurrenceevnen alene ud fra lønkonkurrenceevnen uden at tage hensyn til produktivitetsudviklingen, så skyldes det, at man antager at den indenlandske og den udenlandske produktivitetsudvikling på langt sigt forløber parallelt.

Nedenstående tabel viser udviklingen i arbejdsproduktiviteten i Danmark opdelt på IT kapitalintensitet, anden kapitalintensitet, arbejdskraftkvalitet og totalfaktorproduktivitet

Produktivitetsudviklingen i udvalgte brancher opdelt på type og tid. Vækstrate pr år.

		1983-1993	1993-2003
Landbrug, gartneri og skovbrug	Arbejdsproduktivitet	4,3 %	3,5 %
	IT-kapitalintensitet	0,1 %	0,0 %
	Anden kapitalintensitet	0,8 %	0,5 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,4 %	0,7 %
	Totalfaktorproduktivitet	3,0 %	2,2 %
Kemisk industri og plastindustri	Arbejdsproduktivitet	1,4 %	2,1 %
	IT-kapitalintensitet	0,4 %	0,4 %
	Anden kapitalintensitet	1,1 %	-0,3 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,3 %
	Totalfaktorproduktivitet	-0,3 %	1,7 %
Jern- og metalindustri	Arbejdsproduktivitet	1,6 %	2,2 %
	IT-kapitalintensitet	0,4 %	0,9 %
	Anden kapitalintensitet	0,4 %	0,5 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,2 %
	Totalfaktorproduktivitet	0,6 %	0,6 %
Bygge og anlæg	Arbejdsproduktivitet	0,8 %	0,7 %
	IT-kapitalintensitet	0,1 %	0,1 %
	Anden kapitalintensitet	0,2 %	0,1 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,1 %
	Totalfaktorproduktivitet	0,2 %	0,5 %
Hoteller og restauranter	Arbejdsproduktivitet	0,6 %	-1,0 %
	IT-kapitalintensitet	0,9 %	-0,3 %
	Anden kapitalintensitet	0,5 %	-0,2 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,1 %
	Totalfaktorproduktivitet	-1,1 %	-0,6 %
Post og tele	Arbejdsproduktivitet	4,0 %	3,7 %
	IT-kapitalintensitet	0,3 %	1,1 %
	Anden kapitalintensitet	1,0 %	0,1 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,2 %

	Totalfaktorproduktivitet	2,5 %	1,9 %
Finansiering og forsikring	Arbejdsproduktivitet	3,3 %	3,4 %
	IT-kapitalintensitet	2,1 %	2,8 %
	Anden kapitalintensitet	0,5 %	-0,6 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,1 %
	Totalfaktorproduktivitet	0,5 %	0,8 %
Forretningsservice	Arbejdsproduktivitet	2,9 %	0,5 %
	IT-kapitalintensitet	1,6 %	1,0 %
	Anden kapitalintensitet	0,2 %	-0,2 %
	Arbejdskraftkvalitet	0,2 %	0,3 %
	Totalfaktorproduktivitet	0,8 %	-0,7 %

c) Hvad forstås ved
- IT kapitalintensitet
  Bedre og mere IT- og kommunikationsudstyr for arbejdskraften at arbejde med

- anden kapitalintensitet
  Bedre og flere maskiner mm. for arbejdskraften at arbejde med

- arbejdskraftkvalitet
  Arbejdskraftens uddannelsesniveau

- totalfaktorproduktivitet (TFP)
  Smartere og mere effektive produktionsgange og bedre organisering

d) Vurder på baggrund af tabellen udviklingen i arbejdsproduktiviteten i Danmark

- *Produktiviteten er generelt faldende indenfor alle erhverv.*
- *Produktiviteten er fortsat højest indenfor*
  i. *landbrug mm primært på grund af en høj TFP.*
  ii. *Post og tele primært på grund af en høj TFP*
  iii. *Finansiering og forsikring primært på grund af en høj IT kapitalintensitet*
- *Produktiviteten er lavest indenfor*
  i. *Hoteller og restauranter*
  ii. *Forretningsservice*
  iii. *Bygge og anlæg*

  der alle er sektorer uden den store internationale konkurrence

Opgave 2

Konkurrenceevnen består dog ikke alene af lønkonkurrenceevnen men også af den strukturelle konkurrenceevne.

a) Hvad forstå ved den strukturelle konkurrenceevne?

OECD har defineret den strukturelle konkurrenceevne som "the ability of companies, industries, regions, nations and super-national regions to generate, while being exposed to international competition, relatively high factor income and factor employment levels".

Lande med en god strukturel konkurrenceevne er således i stand til på én og samme tid både at have en god betalingsbalance og et højt lønniveau.

Den strukturelle konkurrenceevne kan fx beskrives ud fra Porters diamant.

b) Opstil en diamant for Danmarks konkurrenceevne ud fra Porters teori, idet I vurderer hver af diamantens sider med udgangspunkt i danske forhold

- *Efterspørgselsforhold*
    - i. *Generelt kritiske forbrugere, der kræver kvalitet til en rimelig pris*
    - ii. *Generelt krav fra virksomhederne til underleverandørerne*
    - iii. *Specielle efterspørgselsforhold i relation til alternative energiformer og søtransport/broer*
- *Produktionsfaktorer*
    - i. *Veluddannet arbejdskraft med relativ store vidensressourcer*
    - ii. *Ikke mange fysiske ressourcer bortset fra vind, hav og god landbrugsjord*
    - iii. *Meget veludbygget realkreditsystem men mindre "aktiekultur" i Danmark*
    - iv. *God infrastruktur både hvad angår fysisk transport og kommunikation*
- *Konkurrenceforholdene*
    - i. *Der er hård konkurrence fx på sundhedsområdet men fusioner har reduceret den indenlandske konkurrence på fx fødevare-, vindmølle- og medicinalområdet (dog i hård international konkurrence)*
    - ii. *Generelt flad organisationsstruktur (ikke langt fra top til bund) og demokratisk ledelsesform*
- *Erhvervsstrukturen*
    - i. *Mange små virksomheder*
    - ii. *Ringe international konkurrence*
    - iii. *Få IT virksomheder*
    - iv. *Industriblokke jf. nedenfor*
- *Staten stiller krav fx via miljølovgivningen og fører en aktiv forskningspolitik*

Så alt i alt har Danmark klare fordele i den strukturelle konkurrenceevne, men det er også strengt nødvendigt, hvis vi skal bevare den høje levestandard i en mere og mere globaliseret verden hvor vi ikke ønsker at konkurrere på lønkonkurrenceevnen.

c) Angiv nogle danske industriblokke og hvilke erhverv de består af.

- *Levnedsmiddelblokken*
    - i. *landbrug, gartneri, fiskeri, fødevarer, kunstgødning, landbrugsmaskiner, køleanlæg, Arla, Danish Crown mm.*
- *Bygge og boligblokken*
    - i. *møbler, farve/lak, asfalt/tagpap, tegl/cement/isolering, husholdningsmaskiner, bygge og anlægsvirksomhed mm.*
- *Den maritime blok*
    - i. *skibsværfter, skibsmotorer, søtransport mm.*
- *Sundhedsblokken*

    i. *medicinalvarer, høreapparater, måleinstrumenter, sundhedssektoren generelt mm.*
- *Grafisk industri*
    i. *Trykkeri, papirproduktion mm*
- *Tøj og tekstilindustrien*
    i. *Bestseller,*
- *Vindmølleblokken*
    i. *vindmølle, vingefabrikker, plast mm.*

Opgave 3

a) Hvad forstås ved globalisering og hvad skyldes den?

OECD definerer globalisering som, the process whereby domestic product, capital and labour markets become more integrated across borders".

Globalisering betyder således, at landene i stigende omfang konkurrerer med hinanden og lægger produktionen der, hvor det er mest optimalt, ganske i henhold til de komparative fordele eller måske endda i forhold til de absolutte fordele – det vil sige der hvor det er absolut billigst i forhold til kvaliteten af produktionsfaktorerne – ikke "bare" relativ billigst.

Globaliseringen skyldes dels
- *Større åbenhed i økonomierne (færre handelsrestriktioner)*
- *Faldende transportomkostninger*
- *Lettere kommunikation på tværs af landegrænserne – Internettet*
- *Inddragelse af BRIK landene (ikke mindst Kina) i verdensøkonomien*

b) Vurder på baggrund af ovenstående analyser af den danske lønkonkurrenceevne og strukturelle konkurrenceevne Danmarks muligheder for at klare sig i globaliseringen i årene fremover.

Danmark kan – og skal nok heller ikke – klare sig på priskonkurrenceevnen (lønkonkurrenceevnen). Problemet er at de forholdsvis høje danske lønninger ikke opvejes af tilsvarende høje produktivitetsstigninger.

Spørgsmålet er så om dette minus kan opvejes af en bedre strukturel konkurrenceevne. Danmark har fordele på efterspørgselssiden og angående produktionsforholdene, men kan meget vel få problemer vedrørende konkurrenceforholdene og erhvervsstrukturen.